

El quint és que us remunera el Senyor vostres turments amb grat vostre, sense espera d'aquells dons tostemp plaents. Mai es perd en vós soldada: qui us serveix bé el satisfieu per ser tan regraciada en el cel, com mereixeu.

El sisè és que vestida sou de cos glorificat, i esteu vós molt unida amb la santa Trinitat. Als serafins exalçada, impetreu el que voleu: no us és cosa denegada en el cel, com mereixeu.

El setè és que sou certa que tals goigs mai finaran ni en sereu mai més deserta ans per tostemp duraran. Doncs pregueu per nós, amada, i feu-nos amics amb Déu, puix que sou tan venerada en el cel, com mereixeu.

Tornada
En el món puix sou dotada dels set goigs, Mare de Déu, d'altres set sou heretada dalt del cel, com mereixeu.

Maria rep el premi com el rebran els justos i els qui han sofert a causa de Déu.

Servir la mare de Déu és una aposta segura. Mai no deixa els seus fills. Aquest tema també el trobem en l'Arcipreste de Hita en el seu Libro de Buen Amor.

Referència subtil a l'Assumpció en cos i ànima, aspecte en el qual les diverses narracions marianes presenten punts de divergència.

Reforçament de la idea de Maria com mitjancera a qui no se li nega res al cel.

Perpetuïtat de la glòria celestial i concretament dels goigs de la Verge Maria.

Invocació lletànica «ora pro nobis».

Tornada dels goigs, seguint l'estructura tradicional.

Josep Martí i Montoliu



CAPELLA DE MÚSICA DE SANTA MARIA DEL PI



Pàgina del Goigs de Nostra Dona, Tomàs de Canterbury

Goigs de Nostra Dona
Madrigal I
JOAN BRUDIEU (1520-1592)

Goigs de Nostra Dona

Els goigs són composicions laudatòries, normalment narrades en segona persona, que exalcen les virtuts de la Mare de Déu, ocasionalment de Jesucrist o, més freqüentment, d'algun sant. Es canten, encara avui, en llur festivitat i, sovint, com és natural, coincideixen amb la Festa Major de la comunitat que els té per patrons.

Com altres elements de la religiositat popular, aquest costum pervé dels darrers segles de l'edat mitjana. La literatura llatina medieval oferia composicions en vers o prosa que exaltaven els goigs de la Mare de Déu en la seva vida terrenal: l'anunciació, la visitació, el naixement de Jesús, l'adoració dels Mags, l'Assumpció,...

Els dominics escamparen aquesta devoció mariana per arreu: els *laudi* eren cantats a les reunions de les confraries de la Verge; es celebraven misses dedicades als Set Goigs, es consagraven capelles sota aquesta advocació, es fabricaven ciris, etc. En el camp de la literatura, la producció en fou molt abundant. N'escrigueren composicions, entre molts d'altres, Ramon Llull, Alfons el Savi, l'Arcipreste de Hita, Sant Vicent Ferrer, etc.

Els *Gaudia Beatae Mariae Virginis* van ser traduïts a totes les llengües romàniques i germàniques i al *Llibre vermell de Montserrat* es conserva el més famós i un dels més antics goigs terrenals compostos a Catalunya al segle XIV.

Els goigs celestials, que lloen els atributs de la Mare de Déu derivats de la seva assumpció al cel, són més tardans que els terrenals i deriven de l'himne llatí *Gaude flore virginali* de Tomàs de Canterbury (s XII),

Gaude flore virginali
que honore speciali
transcendens <transscendis> splendiferum
angelorum principatum
et sanctorum decoratum
dignitate munerum. (...)

del qual hi ha una traducció catalana molt literal al Cançoner de Joan Berenguer de Masdovelles (s XVI):

Alegre t, flor virginal incompresa,
perque 'n tu tens honor spassial:
no trespassant al sel inperial,
sobr'angels tots, per complida bonesa,
est per los sans e santas ben ornada,
no tant com tany a ta gran dicnitat,
car pertany sol a la divinitat
honor ffer ta, per qui fost reservada. (...)

Però, possiblement, els goigs musicats per Brudieu tenen com a font literària una altra traducció més lliure, conservada en un manuscrit de començaments del s XVI.

Estructuralment, són bastant semblants a altres que ens han pervingut (només a Catalunya se'n conserven gairebé trenta mil). Estan formats per cobles unisonants de versos heptasil·labs amb rima assonant encadenada, encapçalats per una quarteta d'entrada, que es repeteix al final (*tornada*) i, al

capdavall de cada cobla, la rescobla o *retronxa* d'un sol vers (en goigs posteriors, ha esdevingut més popular la rescobla de dos versos).

El costum d'entonar els goigs al final de les funcions religioses és pràcticament exclusiu dels territoris de la corona d'Aragó i, com explicà Joan Baptista Battle a *Los goigs a Catalunya* (1924),

mentre que la clerecia i tot l'element social jurídic solia usar la llengua llatina, per ser l'única gramaticada aleshores, els goigs es cantaven arreu en català.

Sembla que van ser precisament els peregrins catalans els qui van escampar aquesta devoció dels goigs per terres d'Espanya i de l'estranger.

Introït

En el món puix sou dotada
dels set goigs, Mare de Déu,
d'altres set sou heretada
dalt del cel, com mereixeu.

Clara continuació dels goigs terrenals.

El primer és, Verge pura,
en el grau que posseïu:
més que tota criatura
Vós tal glòria sentiu.
Aprés Déu, la més honrada
del restant sou i sereu
de nosaltres advocada
en el cel, com mereixeu.

Maria com a figura principal, després de Déu, en la jerarquia celeste.

El concepte «advocada», clar referent al judici final, també apareix a la Salve.

El segon, Verge benigna,
Vós, ensemps el vostre Fill
un voler als dos consigna:
l'un de l'altre sou espill.
Sou vós tan glorificada,
que sempre sou i sereu
digna reina coronada
en el cel, com mereixeu.

Veure Maria és veure a Jesús; arribar al Fill per la Mare. Referència a la seva coronació com a reina del cel.

El tercer és, Verge santa,
que en la cort celestial,
claredat preneu vós tanta
que aprés Déu no es mostra tal
de la qual il·luminada,
més que el jorn del sol no pren,
sou de tots els sants amada
en el cel, com mereixeu.

Maria il·luminada per la llum de Déu més que el dia no ho és pel sol. Referència a la cort dels sants, que es desenvolupa en la següent estrofa.

El quart és que us obeeïxen
sants i santes fent honor
com aquella que us coneixen
ser mare del Salvador
i regina premiada
cap i peus del regne seu
i deessa coronada
en el cel, com mereixeu.

En aquesta nova referència a la seva coronació, s'esmenta la cort de sants, emulant una cort terrenal.

La religiositat popular freqüenta de vegades conceptes quasi herètics com «cap i peus del regne» quan és Jesús «l'alfa i l'omega» o bé el més atrevit «deessa coronada».